

Verdens Skoves forslag til biodiversitetspakken

På statsministerens opfordring på Marienborgmødet i november har Verdens Skove stillet forslag til, hvordan biodiversiteten kan øges. Der er planlagt en biodiversitetspakke, og følgende er Verdens Skoves indsendte forslag til, hvordan vi får plads til mere natur i Danmark.

Opret 20 procent naturzone nu!

1. Opret Naturnationalparker

Der skal som en del af naturzonen oprettes naturnationalparker, der udelukkende skal være til natur. De nuværende nationalparker lever ikke op til de internationale IUCN standarder, og der både dyrkes og fældes intensivt i områderne. De nye naturnationalparker skal følge standarderne, så biodiversiteten sikres her.

2. Sikre sammenhæng mellem fragmenterede småarealer med høj naturværdi

Lige nu er mange naturområder i landet små og fragmenterede. Der skal sikres sammenhæng mellem naturområder og bufferzoner udenom dem, så planter og dyr her bliver mere robuste, og så de bedre kan flytte sig rundt og ikke isoleres.

3. Stop for produktion på statsejede arealer

Lige nu bliver der drevet produktion i stort set al den danske skov, og det er til skade for biodiversiteten i skovene. Naturstyrelsen skal derfor ikke længere være selvfinansierende gennem især skovdrift, men derimod finansieres over finansloven, og statsskovene skal være til for naturen, ikke tømmerindustrien.

4. Målret EU-støtteordninger

De nuværende støtteordninger skævvrider forholdet mellem produktion og natur. Derfor bør de 15 procent af landbrugsstøtten, som EU tillader det, gå til at bevare naturarealer, og ikke drive produktion på dem.

5. Fjern lovmæssige barrierer for naturforvaltning

De fleste nuværende love og regler er til for at optimere produktionen på skov- og landbrugsarealerne, og reglerne for græsning følger fødevarermyndighedernes krav. Reglerne bør laves om, så de i højere grad tilgodeser naturen, og så det bliver nemmere at drive naturpleje.

Opret et Biodiversitetsråd og vedtag en biodiversitetslov

Regeringen opretter et biodiversitetsråd efter samme skabelon som klimarådet, som skal fokusere på at løse biodiversitetskrisen. Rådets skal have fokus på at fremme biodiversiteten, være et rådgivende organ for naturzonerne og hjælpe til at sørge for, at biodiversitetsloven bliver gennemført, så vi får mest mulig biodiversitet.

David Buchman

Naturzone nu! (20% af landarealet)

Problem:

Danmark står i en biodiversitetskrise, hvor arterne forsvinder med alarmerende hast. De truede arter er kendetegnet ved, at de ikke kan tilpasse sig vores opdyrkede kulturlandskaber. For at sikre arternes fremtid i Danmark skal vi derfor disponere arealer til natur uden landbrug, skovbrug eller anden produktion, og hvor hensyn til biodiversiteten får absolut førsteprioritet. Landbrug og skovbrug er en alvorlig trussel mod vores vilde natur, men på trods af det, har vi ikke en lovgivning i dag, der beskytter naturen imod netop disse faktorer. Selv i Natura 2000 områder, vores højest beskyttede naturområder, er der intensiv landbrug og skovdrift. De levesteder, arterne har behov for, er ikke beskyttede og ødelægges i vores udpegede naturområder med næsten samme hast som i resten af landet. Der er brug for en lovgivning, der beskytter arterne og deres levesteder mod ødelæggelse, ikke kun imod bebyggelse.

Løsning:

Naturen har brug for plads. Det vil sige arealer, hvor naturen har første prioritet og ikke skal konkurrere med landbrug, skovbrug, bebyggelse og anden menneskelig aktivitet. Det foreslås derfor at oprette naturzoner på minimum 20% af Danmarks areal.

Den nye naturzone skal indføres i planloven, hvor produktion ikke må finde sted. Der må gerne laves tiltag, der gavner biodiversiteten og styrker de frie processer herunder naturlig hydrologi, store plantetædere, sandflugt, stormfald, oversvømmelser mm. Friluftsliv skal foregå på naturens præmisser.

Fordelene ved naturzoner i Danmark:

- Arealdisponering til natur er afgørende for at stoppe tabet af truede arter.
- Lodsejere kan på gennemsigtig vis kompenseres for tab af rettigheder og privilegier på matrikelbasis.
- Forvaltningen af arealerne er hægtet op på eksisterende forvaltning i planloven og på matrikler og er derfor nem at implementere.
- Danskerne beriges med vilde, storslåede naturoplevelser.

For bedst at opnå de 20 procent, er der flere ting, man kan gøre, der fremmer processen. Her er nogle bud på, hvad der ville gavne den proces.

1. Opret naturnationalparker

Problem:

Vi står midt i en biodiversitetskrise, hvor hovedudfordringen er, at biodiversiteten mangler plads. Denne udfordring løses ikke ved de nuværende nationalparker i Danmark, da de ikke lever op til internationale kriterier for nationalparker som defineret af IUCN. Rigsrevisionen har desuden påpeget at "...der ikke er nogen garanti for, at nationalparker bidrager til at styrke og udvikle naturen." (Beretning til statsrevisorerne om etableringen af nationalparker i Danmark, december 2013). Vores nationalparker er således reelt papirnationalparker. Altså kulturlandskaber uden skærpet naturbeskyttelse. Det gavner derfor ikke naturen at oprette flere naturområder under nationalparkloven. Begrebet nationalparker skal udelukkende forbeholdes naturområder, der efterlever IUCN's kriterier for nationalparker. Indtil da, kan ordet "naturnationalparker" bruges om de nye naturområder, for at differentiere imellem dem og de nuværende beskyttelsesløse nationalparker.

Løsning:

Læg naturnationalparker ind under naturzonen for at sikre biodiversiteten i de pågældende områder. Flere større områder i Danmark har natur af høj international klasse, hvorfor visionen bør være at etablere flere store sammenhængende naturnationalparker, som f.eks. Jyllands vestkyst, Silkeborg komplekset og Nordsjælland:

- Hele Jyllands vestkyst, fra Vadehavet i syd til Grenen i nord (NP Vadehavet, Oxbøl, Filsø, Tipperne, Ringkøbing fjord, Stadil Fjord, Nissum Fjord, Harboøre og Agger Tange, NP-Thy, Vejlerne og Klitplantagerne i Hanherred, Svinkløv og Tranum klitplantager, Tversted, Råbjerg Mile, Skagen Klitplantage og selve Grenen). Området er tyndt befolket, arealerne er overvejende ejet af staten, den danske vestkyst og klitlandskaberne er af høj international klasse og bevaringsværdi, og turisme er den primære økonomiske aktivitet.
- Hele Silkeborgkomplekset (Silkeborgskovene, Ry skovene og Glusted Plantage). Området er Danmarks største sammenhængende skov-naturområde og scorer højt på en række vigtige naturkriterier for biodiversitet, topografi, hydrologi (bla. Gudenådal), rødlistede arter, skovkontinuitet mv.
- Nordsjælland. Dette skovkompleks strækker sig fra Helsingør over selve Gribskov og ned til Farum. Stort set alle skovarealerne er ejet af staten. Området scorer højt på biodiversitet, rødlistede arter, skovkontinuitet, hydrologi (bla. Danmarks største søer), gammel skov og andel af hjemmehørende træarter.
- Rune Engelbreth Larsen har lavet et udmærket forslag til, hvor 35 naturnationalparker geografisk kan ligge. En del af disse forslag overlapper med ovenstående. Rune Engelbreth Larsens forslag bør også indgå i overvejelserne om placering og sammenhæng mellem fremtidige naturnationalparker.
- Biodiversitetsforskere skal udvælge områder til naturnationalparker og udstikke retningslinjerne for forvaltningen af hver af de udpegede naturnationalparker samt løbende rådgive om valg og prioriteringer. Denne proces kan naturligt ligge i et Biodiversitetsråd (jf. Verdens Skoves forslag 'Opret et Biodiversitetsråd') bestående af biodiversitetsforskere.

2. Knyt naturområder sammen

Problem:

En af de største udfordringer biodiversiteten står overfor er, at naturområderne mangler sammenhæng. De fleste naturarealer i Danmark er små og fragmenterede, og det øger deres sårbarhed over for påvirkninger. Derfor vil områderne ofte være for små til at opretholde levedygtige bestande af de mest sårbare arter af planter og dyr.

Løsning:

Det foreslås, at skabe en bedre sammenhæng mellem områder med høj naturværdi og bufferzoner omkring dem, for at skabe en forbedring af levevilkårene i områderne. Der opnås en større robusthed og gives bedre mulighed for at dyr og planter kan flytte sig under et foranderligt klima. Samtidig forebygges isolation af arter og bestande, hvilket øger deres muligheder for overlevelse.

Et væsentligt skridt i at skabe en mere sammenhængende natur kan være at gennemføre flerårige aftaler med private lodsejere vedrørende arealer med lav naturværdi, der ligger op ad arealer med høj naturværdi. Flerårige aftaler på f.eks. 10 og 20 år, om at udvikle naturværdierne, med henblik på permanent opkøb af dyrkningsretten, ved udgangen af den flerårige aftale.

På den måde sikres en bedre forvaltning af den høje naturværdi. Arealerne kan f.eks. udgøre bufferzoner rundt om små naturarealer, binde mindre naturarealer sammen, kombinere tørre og våde arealer samt skov og lysåbne arealer samt sikre ly, læ og skygge i forbindelse med mindre naturarealer. Større sammenhæng mellem de små områder og naturtyper vil lette og forbedre forvaltningen af arealerne samt skabe mulighed for en forbedret dynamik, større biodiversitet og bedre overgange mellem lysåben natur og skovnatur.

En flerårig aftale vil indebære, at lodsejeren får en økonomisk støtte i en årrække, hvorefter det vurderes om arealet kan omlægges til naturzone (jf. Verdens Skove forslag 'Naturzone nu') mod kompensation til lodsejeren.

Arealerne bør udpeges og vurderes ud fra forskeranbefalinger fra et oprettet Biodiversitetsråd (jf. Verdens Skoves forslag 'Opret et Biodiversitetsråd').

3. Stop produktion på statens arealer

Problem:

Over 99% af Danmarks skov er plantager så intensivt drevne og med en andel af eksotiske arter, at man ikke kan betegne dem som naturlige. En stor del af statens lysåbne arealer er enten i omdrift eller underlagt krav i landbrugsstøttens grundbetaling, der skader biodiversiteten.

Vi har forarmet naturindholdet for at optimere driften af plantager til levering af træprodukter inkl. energitræ i form af flis. Det er sket gennem intensiv dræning, homogen tilplantning, hugst, jordbehandling og plantning af mere eller mindre eksotiske arter, der ikke bidrager til levesteder for den hjemmehørende flora og fauna. Desuden har man taget de træer og buske, som ikke har haft et produktionsformål, ud af skoven og udelukket græssende dyr. Disse forstlige indgreb har tilsammen resulteret i et ensartet, veldrænet miljø med få træarter og buske samt en stor mangel på gamle træer og dødt ved.

Den største trussel mod de skovtilknyttede arter er skovdrift, jf. Evalueringen af biodiversitetsindsatsen i de danske skove fra 1992-2012, 2012. Ifølge vismandsrapporten fra 2012 om økonomi og miljø er udlægning af urørt skov den mest omkostningseffektive måde at øge biodiversiteten på.

Den løbende indberetning til EU hvert 6. år viser skovnaturens fortsatte tilbagegang: 100% af skovene er vurderet i ugunstig bevaringsstatus.

Det er problematisk, at den seneste regerings beslutning om udlægning af mere urørt skov er sket i strid med forskeranbefalinger på et alt for lille areal og med en langvarig indfasningsperiode med fortsat skovdrift. Det kan vores truede arter ikke vente på. De lysåbne arealer forarmes med dræning,

manglende store planteædere, overgræsning, maskinel slåning, der homogeniserer området, rydning af træer og buske, der udgør vigtige levesteder og fødekilder for arterne i den lysåbne natur.

Løsning:

Det foreslås, at staten overgår til udelukkende at forvalte deres arealer med henblik på at løse biodiversitetskrisen. Produktionen skal ophøre i statens skove herunder skovdrift, landbrug, grundbetaling og honning mm. Naturstyrelsens selvfinansiering igennem skovdrift og grundbetaling skal stoppes. Naturstyrelsen skal i stedet være fuldt finansieret fra og med næstkommende finanslov. Udlægning af statens skove er den hurtigste, letteste og billigste måde at implementere urørt skov på i den nødvendige målestok. Desuden er natur et fælles gode, og de internationale målsætninger om at stoppe tabet af biodiversitet er et fælles ansvar. Derfor er det naturligt at staten løfter opgaven og ansvaret på egne arealer.

Biodiversitetsfremmende tiltag skal udføres, herunder ringbarke og veteranisere træer, kontrolleret afbrænding, lukke grøfter, sætte græssende dyr ud, som alt sammen vil kickstarte nogle nedbryderkæder, der får stillet enorme fødepuljer til rådighed. Det vil gavne svampe, biller, spætter m.fl.

Dernæst skal udvalgte private skove beskyttes, da nogle af de vigtigste skove for biodiversiteten er privatejede. Her findes naturværdier, der ikke forekommer i statsskovene. Endelig er det afgørende at få naturværdien i de privatejede skove identificeret og sikre en tilstrækkelig økonomi til at få dem udlagt til naturskov.

4. Målret EU-støtten

Problem:

Landbrugsstøtten skævvrider prioriteringer mellem natur-og produktionsformål. Den bidrager til at opretholde en produktion på arealer, der burde forvaltes med naturformål for øje. Med de nuværende støtteordninger får man 3300 kr./ha. i landbrugsstøtte med krav om produktion, mens man kun får 2600 kr./ha. for naturpleje. Støtten bidrager til at opretholde driftstiltag på naturarealer, herunder vedligehold af dræn, gødskning, omlægning, slåning mm. for at kunne opnå den høje støtte. Dette foregår uden at overtræde den nuværende naturbeskyttelseslov, der udelukkende forhindrer intensivering af hidtidig drift, men ikke fortsat produktion. Det er afgørende, at støtteordningen til naturpleje er konkurrencedygtig med landbrugsstøtten, for at undgå at landbrugsstøtten hentes hjem på naturarealer, med naturskadelige driftskrav til følge.

Løsning:

Det foreslås at flytte flere EU-midler fra søjle 1 til søjle 2 og målrette dem til biodiversitetsfremmende tiltag. At sikre at støtteordningerne til biodiversitet er lige så økonomisk attraktive som støtteordningerne til landbrugsdrift. Et nyoprettet Biodiversitetsråd (jf. Verdens Skoves forslag 'Opret et Biodiversitetsråd') kan med fordel rådgive Landbrugsstyrelsen om tildeling af midlerne.

5. Fjern lovbarrierer

Problem:

Omkring en snes forskellige love kan hæmme vildere og mere selv bærende naturprojekter i hegnete områder med helårsgræsning uden tilskuds fodring og ingen produktionsinteresser. I bedste fald er det i dag nødvendigt at indhente en stribe tilladelser og dispensationer fra vidt forskellige myndigheder. I nogle tilfælde kan det være en årelang og meget bureaukratisk proces af og til med et vilkårligt resultat. F.eks. giver forskellige kommunale myndigheder ikke altid dispensationer ud fra fælles kriterier, og det forekommer, at de fortolker lovgivning væsentligt forskelligt.

Løsning:

Det foreslås, at dansk ret og EU-lovgivning kortlægges for at afdække uhensigtsmæssige barrierer imod biodiversitetsfremmende forvaltning af vild natur baseret på ekstensiv helårsgræsning. Konkret anbefales det, at lovgivningen ændres, så der skabes rum for ådsler i naturen, droppes øremærkning og tilsyn på individniveau af græssere (f.eks konik, visent og galloway) samt mindskes krav om tilsyn med vilde husdyr (konik, visent og elg) eller særligt hårdføre husdyr (Exmoore, Galloway og skotsk højland) til et minimum i forbindelse med rewilding og helårsgræsning af naturarealer.

Til sammenligning har eksempelvis kronvildt holdt under hegn (som i Dyrehaven) ingen krav om øremærkning, dagligt tilsyn på individniveau, sikring af frostfri drikkevandsforsyning, læskure m.v.

Vedtag en biodiversitetslov

Problem:

Der er i dag ikke nogen lovgivning, som sikrer, at forvaltning af naturen, inklusiv ordentlig implementering af de ovenfor nævnte forslag til mere natur, sker på naturens egne præmisser. Hverken naturbeskyttelsesloven eller miljømålsloven skaber de optimale lovgivningsmæssige rammer.

Løsning:

Regeringen bør udarbejde og fremsætte et lovforslag til en ambitiøs og bindende biodiversitetslov og lave understøttende planer. Regeringen bør samtidig forpligte sig til en ny og integreret strategisk tilgang i artsbeskyttelsen. På linje med den nyligt indgåede aftale om en ny klimalov bør der udarbejdes en ambitiøs biodiversitetslov og en konkret handlingsplan.

Opret et Biodiversitetsråd

Problem:

Der mangler i dag et rådgivende organ, som inddrager den omfattende videnskabelige forskning på området og sikrer en strategisk integreret indsats mellem klima- og biodiversitetsfremmende tiltag.

Løsning:

Der bør oprettes et Biodiversitetsråd til at vejlede på området. Regeringen bør samtidig forpligte sig til en ny og integreret strategisk tilgang til artsbeskyttelsen. Som indeholdt i den nyligt indgåede aftale om en ny klimalov bør der oprettes et rådgivende Biodiversitetsråd, der kan vejlede regeringens politik, og bidrage til at optimere synergien med klimaindsatsen.

Biodiversitetsrådet skal have til opgave at arbejde for at løse biodiversitetskrisen, og rådet skal besættes med biodiversitetsforskere. Det har ikke til hensigt at promovere naturinteresser bredt på bekostning af biodiversitetshensyn.

